

Fondo Europeo Agrícola de
Desenvolvemento Rural:
Europa inviste no rural

APARTADO H E I

GDR LIMIA ARNOIA

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO RURAL PARTICIPATIVA LEADER 2023-2027

📍 Rúa Portelo, 4 2º andar 32660 Allariz
☎ 988 442 535 | 604 026 618
✉ coordinadora@limia-arnoia.gal

📍 Praza das Pitas, 4 32800 Celanova
☎ 604 028 453
✉ técnico@limia-arnoia.gal

📍 Avda. Ourense, 19 32630 Xinzo de Limia
☎ 988 688 779 | 604 027 382
✉ administración@limia-arnoia.gal

www.limia-arnoia.gal

Contido

Índice de táboas	3
<i>H. Obxectivos</i>	4
H.1. Obxectivos xerais	4
H.2. Obxectivos específicos	5
H.3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos	8
<i>I. Plan de acción</i>	10
I.1. Liñas estratéxicas e medidas ou liñas de actuación	10
I.2. Proxectos e accións específicas con impacto significativo	14
I.3. Actuacións propias de animación a realizar polo grupo	16
I.4. Plan de formación do GDR	17
I.5. Plan de cooperación e traballo en rede con outros GDR e entidades	19
I.6. Planificación temporal	29

Índice de táboas

Táboa 1. Relación priorizada dos obxectivos xerais da estratexia.....	4
Táboa 2. Relación priorizada dos obxectivos específicos da estratexia	5
Táboa 3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos	8
Táboa 4. Liñas estratéxicas e medidas ou propostas de actuación.....	10
Táboa 5. Proxectos e accións específicas con impacto significativo.....	14
Táboa 6. Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo...	16
Táboa 7. Plan de formación.....	18
Táboa 8. Plan de cooperación e traballo en rede	20
Táboa 9. Planificación temporal dos proxectos e actividades.....	29

H. Obxectivos

Segundo o Anexo C das bases reguladoras, no apartado H da Estratexia de desenvolvemento local “Deberán definirse, a partir das conclusións obtidas nas epígrafes anteriores, os obxectivos que se pretendan acadar coa estratexia, ordenándoos de xeito xerárquico”.

H.1. Obxectivos xerais

Táboa 1. Relación priorizada dos obxectivos xerais da estratexia

Orde	Obxectivos xerais	Xustificación no marco da estratexia (*)
1º	Deseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	Identificamos demanda de terra como eixo central desta EDL, pois entendemos que un territorio a producir é un territorio que traballa a na loita contra o lume, o despoboamento e a conservación da paisaxe.
2º	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	O territorio do GDR é amplo e diverso, pasamos de chaira agrícola a parque natural e áreas de grande afluencia turística. Ter en conta a diversificación e a realidade local é imprescindible para acertar na execución dos fondos LEADER e a nas actuacións a definir de cara ao futuro.
3º	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	Temos identificado o impacto da economía promovida por mulleres dentro do GDR. Podemos afirmar que a innovación vén das cabezas das mulleres, é por iso que esta EDL leva un forte peso en clave feminina. Así, os datos son analizados de xeito específico dende esta perspectiva e deséñase un proxecto piloto e transversal dentro da EDL. Vitamina F para o desenvolvemento rural.
4º	Formar, sensibilizar e crear coñecemento sobre a optimización do	No deseño dunha estratexia cunha forte visión de sostibilidade dos territorios, entendemos que o GDR

	uso da auga e da enerxía no noso territorio.	ten un papel fundamental no traballo coa sociedade sobre o uso racional e na busca de alternativas de optimización dos recursos, e alternativas innovadoras para facer un uso eficiente da auga e busca de alternativas ao combustible fósil
5ª	Crear dinámicas de participación e traballo en rede no propio GDR e con outras entidades.	Os concellos e entidades que conforman o gdr, e que traballan no territorio, son pequenas, con cadros de persoal escasos e con orzamentos limitados. Construír dinámicas de colaboración e crear conciencia de conxunto, é unha prioridade para o GDR. Debemos pensar e crear servizos mancomunados, proxectos entre varios concellos, e deseñar o futuro dende unha visión integral do territorio, superando (en parte) a visión municipal cando falamos de xestión e servizos,

H.2. Obxectivos específicos

Táboa 2. Relación priorizada dos obxectivos específicos da estratexia

Orde	Obxectivos específicos	Obxectivo(os) xeral(ais) ao(s) que se vincula	Xustificación no marco da estratexia (*)
1º	Crear un servizo de oferta-demanda de terras agrarias no GDR Limia Arnoia	Deseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	aterra
2º	Crear un fondo de terras do propio GDR	Deseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	aterra
3º		Deseñar e poñer en marcha modelos de	aterra

	Crear un fondo de explotacións agrarias para asegurar a continuidade das mesmas	xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	
4º	Crear unha oficina de apoio á incorporación á actividade agraria	Deseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	aterra
5º	Mellorar e implementar servizos para a poboación nas zonas rurais, de xeito que se mellore o nivel de vida dos habitantes do medio rural, favorecendo a inclusión social.	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	As áreas rurais, coma a obxecto deste EDL, teñen moitas necesidades de servizos sen cubrir, é por iso que se priorizan aqueles investimentos que pretendan cubrir estas carencias de servizos para as persoas.
6º	Mellorar as condicións para crear e manter emprego nesta área rural de Ourense.	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	Os GDR contribuirán de forma prioritaria a seleccionar proxectos produtivos que
7º	Apoiar iniciativas económicas que permitan diversificar a economía rural	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	As áreas rurais deben manter unha forte actividade agraria, pero esta debe ir acompañada con outras actividades económicas coma o comercio, servizos, industria.
8º	Fomentar o paso a unha economía baixa en carbono e capaz de adaptarse ao cambio climático, fomentando o uso de enerxías renovables e mellora da eficiencia enerxética.	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	Debemos priorizar aqueles proxectos que teñen un compromiso co medio.

10	Crear unha laboratorio de participación de mulleres e innovación no GDR Limia Arnoia. (Vitamina F)	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	A experiencia do LEADER dinos que neste territorio hai moitas mulleres a construír proxectos de futuro, asentados no territorio e cunha clara visión innovadora dos seus proxectos. Crear as redes, os lazos e, o traballo conxunto para identificar liñas de traballo, cooperación, colaboración, busca de fondos é un dos obxectivos este Living lab.
11	Crear un programa de atracción do talento feminino á territorio do GDR Limia Arnoia	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	Os territorios rurais, coma o noso, teñen un problema de masculinización, as mulleres marchan e non regresan. Traballar en atraer o talento de mulleres que partiron para estudar é unha das prioridades deste territorio.
12	Crear unha rede de traballo entre administracións públicas como eixo de traballo “a innovación dende a mirada feminina”	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	Entendemos que os territorios rurais, coma o noso, deben traballar de xeito coordinado entre institucións para sacar o maior rendemento aos fondos dispoñibles. Crear unha rede de traballo con entidades galegas e estatais para traballar con e para as mulleres do territorio. GAIN, Instituto da muller, Secretaría de Igualdade, AGACAL,...
9º	Traballar ao longo da estratexia na sensibilización do uso da auga: nos núcleos	Formar, sensibilizar e crear coñecemento sobre a optimización do uso da	A auga vai ser o gran limitante dos territorios, é fundamental adiantarse e crear “as

	urbanos, sector agraria, na industria, uso domestico.	auga e da enerxía no noso territorio.	boas prácticas” dende unha mirada ampla do uso. Por exemplo, na xardinería urbana.
10º	Traballar ao longo da estratexia na busca de alternativas enerxéticas nas explotacións agrarias.	Formar, sensibilizar e crear coñecemento sobre a optimización do uso da auga e da enerxía no noso territorio.	A Limia é unhas das comarcas agrarias máis importantes de Galicia, o uso de combustibles fósiles no sector é moi importante, o custe é cada vez máis alto e o recurso escaso, traballar conxuntamente co sector na busca de alternativas sostibles é unha das liñas de traballo dentro deste obxectivo.
11º	Buscar fondos para o territorio en base a temáticas compartidas entre os diferentes concellos	Crear dinámicas de participación e traballo en rede no propio GDR e con outras entidades.	O GDR como ferramenta de apoio á xestión municipal e á busca de fondos
12º	Crear un consorcio entre os 25 concellos do territorio e GDR	Crear dinámicas de participación e traballo en rede no propio GDR e con outras entidades	O GDR como ferramenta de apoio á xestión municipal e á busca de fondos

H.3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos

Táboa 3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos

Obxectivos xerais			
Nº	Obxectivo	Indicador	Unidade de medida
OX1	Deseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR.	- Solicitudes de demandas de terras - Solicitudes de ofertas de terras - Ha en aluguer - Parcelas inscritas no fondo de terras Aterra	- Hectáreas - Número de solicitudes - Contratos asinados

OX2	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Límia Arnoia.	- Proxectos subvencionados produtivos - Proxectos subvencionados non produtivos - Proxectos propios do GDR - Proxectos de animación - Solicitude de axudas - Consultas	- Número de proxectos - Beneficiarios/as das axudas - Persoas atendidas
OX3	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	- Reunións celebradas - Actividades organizadas (seminarios, festivais, encontros, presentacións,) - Proxectos redactados - Convenios con outras institucións	- Número de encontros - Número de mulleres - Número de mulleres que se instalan no territorio - Número de acordos con outras institucións
OX4	Formar, sensibilizar e crear coñecemento sobre a optimización do uso da auga e da enerxía no noso territorio.	- Campañas de sensibilización - Cursos de formación - Viaxes de formación - Xornadas técnicas	- Folletos - Número de cursos - Número de matriculados - Inscripcións nas xornadas
OE5	Crear dinámicas de participación e traballo en rede no propio GDR e con outras entidades.	- Proxectos - Reunións - Consorcio - Viaxes - Solicitude de axudas - Servizos implementados	- Número de viaxes - Número de reunións - Número de persoas que participan - Sinatura do consorcio - Axudas publicas aprobadas - Numero de persoas beneficiarias cun servizo

I. Plan de acción

Segundo o Anexo C das bases reguladoras, neste apartado cada entidade seleccionada deberá describir un plan de acción que incluíra, como mínimo, o seguinte contido:

- Identificación das liñas estratéxicas e propostas de actuación.
- Identificación de proxectos cun impacto significativo nos obxectivos e liñas estratéxicas de actuación.
- Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo.
- Plan de formación que inclúa unha planificación dos cursos.
- Plan de cooperación con outros GDR e entidades.

I.1. Liñas estratéxicas e medidas ou liñas de actuación

Recoller aquí as liñas estratéxicas, e para cada liña estratéxica as medidas ou liñas de actuación, para a consecución dos obxectivos definidos no apartado H.

Táboa 4. Liñas estratéxicas e medidas ou propostas de actuación

	Liña estratéxica	Descrición	Obxectivos xerais (OX)/ Obxectivos específicos (OE) (*)	Medidas ou liñas de actuación
LE1	Converter ao GDR Limia nun referente na mobilidade de terras agrarias e no apoio á incorporación á agricultura	Puxemos en marcha no 2022 unha iniciativa pioneira no estado sobre mobilidade de terras, cambiando a mirada, e pónonos na pel do demandante e con base a tres piares: equipo técnico do GDR, a comunicación e a tecnoloxía e a REDE “boca a boca”.	OX1. Diseñar e poñer en marcha modelos de xestión do territorio, que permitan recuperar actividade agraria no territorio do GDR. Todos os obxectivos	- Posta en marcha de Aterra - Convenio coa Deputación de Ourense para a xestión de terras na Limia - Acordo de colaboración co Bispo de Ourense para a xestión de terras da súa titularidade - Acordo coa Deputación de Ourense para a apoio económico da iniciativa Aterra - Contratación de técnicos para aterra - Desenvolvemento da web e visor aterra

		O modelo deseñado para dar solución á demanda de terra agraria nas nosas comarcas e partindo da máxima “se alguén quere producir no noso territorio, nós temos que conseguir esa terra”	específicos deste OX	- Ver memoria que se xunta no apartado correspondente a aterra (apartado e pilotos da EDL) - Crear a oficina aterra como punto de apoio ao incorporación.
LE2	Converter ao GDR Limia Arnoia nun referente no desenvolvemento rural dende a mirada da muller	Na fase de participación social da estratexia, detectouse a necesidade de traballar con e para as mulleres que desenvolven iniciativas de alto valor no noso territorio. Das xuntanzas mantidas, desenvolveuse un traballo de marco lóxico para deseñar un proxecto que abarcase as inxerencias das entidades que formaban parte do proceso. Este é un proceso aberto e con vida propia pero que podemos concluír nunha primeira fase co	Crear espazos de innovación e impacto das mulleres no territorio do GDR.	- Deseño do regulamento de traballo do Living lab - Presentación do proxecto Vitamina F a entidades financiadoras - Presentación aos medios do proxecto Vitamina F - Deseño de encontros e actividades - Redacción de proxecto para presentar a convocatorias de axudas: - Deseño da campaña de comunicación e imaxe do proxecto dende unha visión actual, empregando o título como eixo da campaña. Vitamina F para o desenvolvemento rural

		proxecto Vitamina F.		
LE3	O GDR como entidade de referencia na divulgación e aconsellamento do uso racional da auga e a enerxía no territorio	O cambio climático é unha evidencia, as últimas tempadas estivais foron duras en canto á dispoñibilidade de auga, e o encarecemento dos combustibles fósiles obríganos a repensar e deseñar modelos que se adapten á dispoñibilidade de auga e enerxía.	Formar, sensibilizar e crear coñecemento sobre a optimización do uso da auga e da enerxía no noso territorio	- Campañas de sensibilización no uso doméstico da auga, centrada en como reducir. - Campañas de sensibilización/formación na xardinaría urbana de baixo consumo. - Formación ao sector agrario en sistema de rega eficientes. - Xornadas de portas abertas - Semana da auga - Alianzas con empresas locais e empresas de servizos (fontaneiros, ferreterías,...) para ofertar desconto en sistemas especiais. - ...
LE4	Crear a rede de traballo e busca de fondos para o 25 concellos do territorio, en colaboración coas entidades locais.	A pequena dimensión das entidades que traballan no noso territorio dificulta o deseño e desenvolvemento de proxectos con impacto para a transformación e adaptación aos cambios (económicos, de poboación, climáticos,...). Dende o GDR como entidade que agrupa a máis dunha centena de entidades, avaliamos a	Crear dinámicas de participación e traballo en rede no propio GDR e con outras entidades.	- Deseñar proxectos para presentar a convocatorias de axudas públicas. - Crear o consorcio de concellos - Organización de viaxes de formación para alcaldías - Continuar na xestión de: 1. Xeodestino A Limia (iniciado no 2023) 2. Xeodestino Allartiz – Maceda (iniciado no 2019) 3. Xestión da Reserva da Biosfera área de Allariz (iniciado no 2021) 4. Elaboración e redacción de Plans para concellos do territorio (PACES, Plan de Seca,...)

		situación e entendemos a propia entidade pode ser a ferramenta que promova e pule por esa transformación centrado os eixos de traballo nos obxectivos da estratexia: auga, enerxía, emprendemento, sector agrario.		
LE5	Apoiar as iniciativas económicas que permitan unha diversificar e dotar de servizos ao territorio.	A medida LEADER é unha ferramenta incuestionable para os territorios rurais de Europa, mellorar na xestión deste fondos, facendo un reparto máis eficiente, mellorar na selección de proxectos tendendo á certificación 100%, servir de punto de apoio aos persoas que creen empresa, e traballar por buscar fondos complementarios que aseguren a permanencia dos proxectos ao longo do tempo	Apoiar o diversificación económica dende unha análise territorial e da especialización de cada área do GDR Limia Arnoia.	- Apoio económico a proxectos produtivos - Apoio técnico para busca de fondos complementarios á LEADER - Difusión e divulgación dos proxectos apoiados polos LEADER - Crear unha rede de traballo entre os proxectos LEADER co obxectivo de crear colaboración e e cooperación entre eles. - Crear rede de espazos de traballo compartido no territorio do GDR para dar soporte aos persoas que se queiran instalar no noso territorio

I.2. Proxectos e accións específicas con impacto significativo

Na táboa que figura a continuación recóllense os proxectos e accións específicas que o GDR vai desenvolver ou impulsar, que considera máis relevantes, con impacto significativo nos obxectivos (apartado H) e liñas estratéxicas (epígrafe I.1).

Recolleranse aquí os proxectos a financiar e tamén as actividades a desenvolver directamente polo GDR con impacto significativo (nomeadamente, actuacións de animación e actividades de formación e cooperación).

Táboa 5. Proxectos e accións específicas con impacto significativo

	Proxecto / Acción específica	Obxe ctivo xeral/ espec ífico ao que respo nde	Tipo de proxecto ou acción (*)	Produtivo / Non produtivo (**)	Descrición (***)
P1	Aterra	OX1	A		Eixo central da estratexia, perfectamente definido en varios aparatdaos da EDL
P2	Vitamina F	OX3	A		Proxecto en clave feminino. Iniciarase con fondos propios de traballo en rede e buscarase a contribución doutras entidades de innivación,igualdade, traballo.
P3	Sensibilización Auga e Enerxía	OX4	A		Financiamento propio a través de animación e/ou traballo en rede e dos GT
P4	Certificación Paisaxe	OX1	A		A través de animación o GDR Limia Arnoia certificara por primeira vez en Galicia “paisaxes autóctonos”

P5	Centro de Transformación	OX2	P	P	Situados nunha dos territorios máis agrarios de Galicia, entendemos que a transformación dos produtos é unha oportunidade de emprego. Recollemos como proxecto piloto a instalación dun centro de transformación agrario que contempla varias liñas de traballo. Ver anteprojecto
P6	Termas de Xunqueira/Baños de Molgas	OX2	P	NP	Os concellos de Baños de Molgas e Xunqueira de Ambía, situados na zona 3A dispoñen de augas termais sen aproveitamento comercial. Proxectar a recuperación das augas de Xunqueira e a mellora das instalacións do Balneario de Molgas.
P7	Mixturando	OX1	C		Proxecto de investigación –acción impulsado polo GDR Limiar Arnoia como coordinado e como socios ao GDR Condado Paradanta, a USC e o GDR Camín Real de Mesa (AS) para a valorización do bosque mixto atlántico.
P8	Divulgación das empresas apoiadas polo LEADER				
9	Estratexia de comunicación do territorio Limia Arnoia				
P10	Estratexia Alimentaria do territorio Limia Arnoia				

Notas aclaratorias:

(*) Indicar o tipo de proxecto/acción: Proxecto a financiar (P); Actuación de animación propia (A); Actividade formativa (F); Actividade de cooperación (C); Outras accións específicas (O).

Nesta táboa recóllense tanto os proxectos (ou tipoloxías de proxectos) que o GDR considera relevantes para financiar como aquelas actuacións de animación, actividades formativas e de cooperación (detalladas en táboas posteriores) que se valoran con impacto significativo.

(**) No caso de proxectos a financiar (P), indicar o seu carácter Produtivo/Non Produtivo.

(***) Ademais dunha breve descrición, resaltar, no seu caso, se o proxecto ou acción supón a xeración de novos produtos, novos servizos, novas infraestruturas ou dotacións no territorio.

.. Incluir tantas filas como sexa necesario continuando a numeración P4, P5, ..

I.3. Actuacións propias de animación a realizar polo grupo

Táboa 6. Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo

	Actuación	Contido das actividades previstas (destinatarios, recursos utilizados, formatos e canles, ...)
A1	Campañas Auga e enerxía	Talleres prácticos, semana da auga, material educativo, eventos comunitarios, programa de mentoría para agricultores,... Campañas que se realizarán ao longo de toda a estratexia e para destinatarios diferentes (agricultores, cidadanía, técnicos do territorio) Inicialmente realizaranse con fondos de animación, pero traballarase na busca de fondos doutras entidades e a súa colaboración.
A2	Viaxes de formación para a Xunta directiva	- Coñecer outras realidades rurais do estado ou mesmo de Europa - Dirixido aos membros da Xunta Directiva do GDR
A3	Presentación do proxecto Vitamina F	- Xornada de presentación e lanzamento do proxecto Vitamina F Presentación en auditorio ou sala con capacidade para máis de 100 persoas, pantalla grande.
A4	Dosier resumo dos proxectos subvencionados con LEADER	Deseño de elaboración de contidos do dossier dixital dos proxectos subvencionados

A5	Divulgación das empresas apoiadas polo LEADER	Campaña en rrss das empresas apoiadas polo LEADER
A6	Estratexia de comunicación do territorio Limia Arnoia e desenvolvemento da mesma	Elaboración dunha estratexia de comunicación do GDR de xeito que poidamos comunicar e difundir os traballos realizados dende o GDR, a oferta formativa, así como das convocatorias de axuda. Mellorar a comunicación para mellor a análise dos datos.
A7	Estratexia Alimentaria do territorio Limia Arnoia	A estratexia alimentario do GDR nace como resultado da posta en marcha de aterra, entendemos que debemos contribuír a producir alimento de calidade, respectuoso co entorno e coa saúde, e que este debe consumirse na proximidade. Dentro desta liña de traballo, impulsaremos unha estratexia a nivel local para favorecer o consumo de alimentos de proximidade (comedores, mercados, cadea comerciais,...)
A8	Apoio a iniciativas culturais locais	O GDR destinará parte dos fondos de animación a apoiar iniciativas locais de carácter cultural

I.4. Plan de formación do GDR

No apartado B da estratexia recóllense de xeito detallada os datos de formación da poboación, facendo especial análise na da muller.

Resultado da análise do territorio en xeral, pensando en claves de desenvolvemento e optar a máxima rendabilidade aos fondos LEADER para o novo período, este GDR decidiu priorizar as actuacións do territorio en tes ZONAS 1,2,3.

O territorio do GDR é un territorio amplo e diverso, por iso entendemos que dentro das prioridades do territorio en xeral debemos facer unha especialización por zonas, tendo en conta que cada unha destas zonas ten unha clara vocación:

ZONA 1: Corresponde con parque Natural Baixa Limia Serra do Xurés nos concellos de Muíños, Bande, Lobios, Lobeira, Entrimo e Calvos de Randín, onde intentaremos priorizar proxectos que teñan que ver coa posta en valor dos recursos do parque (naturais) dende unha visión produtiva e xeradora de emprego, incluído os servizos turísticos no parque.

ZONA 2: A comarca da Limia é unha comarca agraria polo que promover e favorecer proxectos vinculados ao sector (produción, transformación, comercialización e diversificación das explotacións agrarias).

ZONA 3: Terras de Celanova e Allariz Maceda, son dúas comarcas cunha clara vocación turística e comercial. Mellorar, profesionalizar e diversificar a oferta do sector servizos nos concellos desta Zona.

ZONA 3B. Con Celanova no centro inclúe A Bola, Quintela de Leirado e Vereá.

ZONA 3A: Allariz, Taboadela, Xunqueira de Ambía, Baños de Molgas e Maceda.

Dividir o territorio o subzonas permítenos definir cales serán os obxectivos nos que traballará de xeito directo o GDR en cada unha das áreas, orientando as actividades de formación, cooperación, colaboración e busca de fondos en cada área coa súa temática.

Esta división está directamente relacionada cos obxectivos da estratexia, tal e como se recolle na táboa seguinte:

	Zona 1 (Xurés- Medio)	Zona 2 (A Limia- Agraria)	Zona 3 (Celanova – Allariz- Servizos)
Obxectivos da EDL	OX1	OX1	OX2

I.4.2 Plan de formación

Táboa 7. Plan de formación

Actividade formativa (*)	Xustificación (**)	Formato	Duración	Requisitos alumnado	Requisitos persoal formador
Sector: Agrario					
F1.	Agricultura ecolóxica	Semi-presencial	250 horas	Priorizaranse as persoas profesionais do sector	Persoal con ampla experiencia no sector
F2.	Gandaría en extensivo	Semi-presencial	250 horas		
F3.	Cogumelos	Presencial	50 horas		
F4	Sistemas de eficiencia enerxética en explotacións agrícolas	Presencial	50 horas	Menores de 41 anos Mulleres	

F5	Sistemas de eficiencia no uso da auga en explotacións	Presencial	50 horas	Empadroadas no territorio	
Sector: Turismo e comercio					
F6	Formación para certificación SICTED	Presencial	50 horas	Priorizaranse as persoas profesionais do sector	Persoal con ampla experiencia no sector
F7	Comunicación e marketing dixital	Semipresencial	20 horas	Menores de 41 anos Mulleres Empadroadas no territorio	
Sector: Medio					
F8	O Monte como actividade gandeira	Presencial	50 horas	Priorizaranse as persoas profesionais do sector	Persoal con ampla experiencia no sector
F9	O Monte como actividade agraria	Presencial	50 horas	Menores de 41 anos	
F10	O Monte como actividade forestal	Presencial	50 horas	Mulleres Empadroadas no territorio	

1.5. Plan de cooperación e traballo en rede con outros GDR e entidades

Recoller aquí o plan de cooperación e traballo en rede con outros GDR e entidades, no que se especifiquen os seguintes aspectos:

- Sinerxías identificadas con outros GDR ou territorios.
- Fórmulas de colaboración futuras, mediante proxectos de cooperación ou outras formas de colaboración.
- Accións concretas a desenvolver.

Táboa 8. Plan de cooperación e traballo en rede

PROXECTOS COOPERACIÓN LEADER FORMULADOS	GDR Coordinador
Son de monte	Limia Arnoia
Nó Rural	Seitura 22
Ecocomedores	Mariñas Betanzos
Eurochef	Eu Rural

	
Antecedentes, xustificación e interese	No ano 2018, tras a devastadora ola de incendios que afectou a unha parte importante do país, 5 GDR de Galicia, decidimos iniciar un traballo ao redor da posta en valor do monte co obxectivo último de reducir o impacto dos lumes no territorio. Entendemos que a potencialidade do monte é inmensa e moita dela está sen explorar, estudar e sen a coordinación do sector. Así, presentouse unha primeira proposta a proxectos de cooperación entre GDR que foi aprobada, e o proxecto desenvolveuse con éxito entre os anos 2021 e 2022.
Breve descrición do proxecto	O obxectivo do proxecto é explorar diferentes modelos de posta en valor do monte, dende unha visión ampla e ambiciosa. O monte como xerador de biodiversidade, de madeira, de froitos, de fungos, de lecer, de cultura, patrimonio,...E isto é unha oportunidade de desenvolvemento dos nosos territorios.
Obxectivos	OBXECTIVO XERAL.

	Contribuír de xeito activo á valorización do monte, promovendo a recuperación das boas prácticas nos montes galegos, Obxectivo específicos. Contribuír á formación e ao coñecemento de boas practicas entre as comunidades de montes dos noso territorios. Deseño de modelos de xestión do monte en base á experiencia e os recursos locais. Elaborar material divulgativo de boas practicas na xestión do montes Aumentar a comunicación e a difusión da cultura do monte en Galicia
Entidades cooperantes	GDR 3 Montes e Vales Orientais, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 10 A Limia Arnoia, GDR 13 Condado Paradanta, GDR14 EuRural. GDR 23 Mariñas-Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Entidade de coordinación	GDR Limia Arnoia
Orzamento	180.000 €
Accións a desenvolver	C. Contribuír á formación e ao coñecemento de boas practicas entre as comunidade de montes dos nosos territorios Organización de 6 xornadas, unha en cada territorio participante, sobre o aproveitamento, problemáticas e/ou boas prácticas nos montes galegos. 5 Xornadas temáticas, unha por territorio Seminario final no gdr Limia Arnoia D. B Deseño de modelos de xestión do monte en base á experiencia e recursos locais. Execución de 6 iniciativas

	loais, a desenvolver en colaboración/participación con entidades locais que traballen no monte. Elaborar os protocolos de actuación aplicados en cada un dos modelos da acción que nos sirvan de material de divulgación e difusión do proxecto. E. Aumentar a comunicación e a difusión da cultura do monte en Galicia Creación de contidos e actualización da we sonde monte.gal Creación de contidos e actualización das rrss son de monte Creación de material para a prensa sobre o contido e evolución do proxecto.
Repercusión	A unión entre propiedade e xestión é cada vez máis feble. As masas forestais e agrícolas son abandonadas ao mesmo tempo que se abandona a vida e o traballo nas áreas rurais. Deste xeito, o propietario está cada vez máis afastado da súa propiedade (en termos de distancia, tempo e tamén de sentimento). Esta distancia fai que o coñecemento sobre o que e como actuar nas túas propiedades sexa cada vez menor. Co proxecto Son de Monte porase en marcha 5 Centros DeMonte aos que o propietario poida dirixirse para buscar asesoramento e información de como xestionar os seus montes e incluso se poidan facer propostas de xestión conxunta.
Entidades colaboradoras	Concello de Tomiño, Concello de As Neves, reserva da Biosfera Area de Allariz, Organización Galega de Comunidades de Montes, Asociación Galega de Tracción

	Animal, Comunidade de Montes monte Xalo, Cooperativa Carqueixa, Asociación de Gandeiros de A Fonsagrada (Asgafón), Cooperativa A Carqueixa, Unións Agrarias Becerreá, Comunidade de Montes Monte Grande II.
--	---

NÓ-RURAL: EMPREGO E XUVENTUDE RURAL

Antecedentes, xutificación e interese	Proxecto desenvolvido nos anos 2021 a 2023 a través de Cooperación, onde participan os GDR: Seitura 22; Mariñas-Betanzos, Terra Chá, Comarca de Lugo, Limia-Arnoia e Eu-Rural. O proxecto busca acompañar á xuventude interesada en coñecer mellor as oportunidades para desenvolver o seu proxecto profesional e persoal, facilitando o proceso de incorporación ao mundo rural.
Breve descrición do proxecto	A través desta rede continuarase animando a incorporación de persoas no sector primario, fomentando o emprendemento e a mellora da empregabilidade, conectando ás empresas das áreas rurais co talento da xuventude, e mellorando a coordinación e o traballo en rede con outros axentes. Especificamente se traballará en aproveitar as ferramentas da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia (polígonos agroforestais, permutas, banco de explotacións, etc.), para animar o relevo xeracional na agricultura e apoiar na incorporación de “novos entrantes” no sector.
Obxectivos	Explotar as oportunidades que se abren coa Lei de recuperación da terra agraria de Galicia e as súas ferramentas, para favorecer o relevo xeracional e á incorporación de novas persoas ao medio rural, especificamente no sector agrario.

Entidades cooperantes	Seitura 22 Mariñas-Betanzos Terra Chá Comarca de Lugo Limia-Arnoia e Eu-Rural
Valor engadido da cooperación	Os GDR teñen identificada a necesidade de incorporar novas persoas ao sector agrario, así como no apartado E da Estratexia identificadas áreas susceptibles de aplicar as ferramentas da Lei de recuperación de terras, polo que o proxecto tratará de facilitar a posta en produción destas terras, vinculado ao relevo xeracional.
Accións a desenvolver	Actuacións de sensibilización para xóvenes sobre as oportunidades de emprego que se abren no medio rural e no sector agrario. Visitas a explotacións agrarias para analizar a súa viabilidade e posible sucesión. Apoio na posta en marcha de polígonos agroforestais, permutas e banco de explotacións.
Repercusión	Agárdase que o proxecto contribúa á recuperación de terras agrarias e a afrontar o problema do relevo xeracional na agricultura. Prestará especial atención ás novas persoas que se queiran incorporar ao sector agrario (Nuevos Entrantes)

REDE ECO-COMEDORES GALICIA

Antecedentes, xutificación e interese	A proposta de proxecto de cooperación xorde do proxecto de experiencias previas desde varios GDRs desde o ano 2019, buscando con este proxecto amplificarse a outros territorios de Galicia, buscando complementariedades e compartir aprendizaxes. Con esta actuación de cooperación se propón ampliar estas accións piloto, para apoiar e revisar os menús de cada centro que dispón da súa propia cociña, e favorecer a incorporación de produtos locais e de tempada.
---	--

Breve descripción do proxecto	A finalidade do proxecto é impulsar desde os Grupos de Desenvolvimento Rural (GDR) a incorporación de centros educativos ou outro tipo de centros comunitarios (residencias terceira idade, infancia, etc) nunha nova “Rede”, que se chamará Rede Eco-Comedores, coa finalidade de que inclúan nos seus menús produto local, de tempada e/ou ecolóxico.
Obxectivos	Acompañar á comunidade escolar e outros centros residenciais durante o curso para revisar os menús de cada centro, analizando as necesidades e cambios que sería necesario aplicar para elaborar menús saudables, con produto local, de tempada e ecolóxico, sen que supoña un incremento económico da partida alimentaria. Facilitar o acceso aos produtos locais, mellorando a comercialización en circuitos curtos e o contacto entre as escolas e os agricultores/as que permita integrar estas producións no menú, coa correspondente diminución da pegada de carbono derivada do aforro nos transportes a grandes distancias dos alimentos. Divulgar e dar a coñecer o proxecto entre as familias e equipos xestores dos centros, e na sociedade en xeral, así como promover o cambio de modelo de consumo e cambios normativos que o favorezan.
Entidades cooperantes	GDR 1 Terras de Miranda, GDR 2 Terra Chá, GDR 3 Montes e Vales Orientais, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 5 Miño-Ulla, GDR 9 Monteval, GDR 10 A Limia Arnoia, GDR11 Adercou, GDR 13 Condado Paradanta, GDR14 EuRural. GDR 20 Ulla Tambre Mandeo, GDR 21 Asdecomor, GDR 22 Costa da Morte, GDR 23 Mariñas-Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Valor engadido da cooperación	Acompañar a aprendizaxe común no proceso de transición alimentaria Aumentar a visibilidade da produción local de alimentos, o papel dos agricultores no rural, así como o traballo desenvolvido dende a rda. Aproveitar sinerxías e complementariedades entre as distintas producións dos territorios participantes, reforzándose mutuamente. Facer visible conxuntamente a contribución que os alimentos poden facer para mitigar o cambio climático e manter viva a cultura rural.
Accións a desenvolver	Asesoramento nutricional aos centros adheridos Accións de sensibilización, formación e talleres Apoio na organización de xornadas de menú con produto local e/ou ecolóxico Información e comunicación Apoio ao sector produtor e mellora da loxística

Repercusión	O fortalecemento das canles curtas de comercialización das producións locais contribuirá a reducir a pegada de carbono do sistema alimentario local en Galicia. O uso de produtos de tempada reducirá a pegada ecolóxica dos alimentos. O fomento da produción ecolóxica e de proximidade permitirá un mellor estado da biodiversidade ambiental.
-------------	--

EUROCHEF. A CHEF AT THE RURAL.

Descrición.	O proxecto “EuroChef. A chef at the rural” dará continuidade a accións de cooperación levadas a cabo en períodos anteriores, continuando coa implementación de accións de formación dirixidas a mellorar o nivel de coñecemento no ámbito de oferta de produtos e elaboracións para profesionais do sector e á vez que servirán de espazos de networking entre diversos axentes económicos e partes interesadas convidados a participar. Así mesmo, o proxecto busca que a poboación en xeral e determinados colectivos, teñan un maior coñecemento da riqueza dos seus recursos autóctonos así como doutras rexións europeas e promover unha dieta sa e equilibrada con alimentos de calidade e saudables. Este proxecto ten como finalidade intercambiar boas prácticas e estratexias de desenvolvemento en sinerxía con outros territorios, podendo replicar a mesma experiencia tendo o coñecemento previo da aplicación deste proxecto nos nosos territorios e a poboación local.
Xustificación do proxecto.	A idea do proxecto xorde da necesidade detectada nos territorios rurais de poñer en valor os nosos produtos gastronómicos, potenciando o seu consumo a nivel local a través de novas elaboracións e fusións con outras cociñas e á súa vez, a posibilidade de dar a coñecer fóra das nosas fronteiras a existencia destes produtos de calidade para crear novos produtos turísticos que ofrecer a outros países da Unión Europea. Considerando a gastronomía como un dos factores destacados dos 42 produtos

	turísticos no mercado, o presente proxecto vencella a promoción e a posta en valor da gastronomía local, unida á posta en valor dos recursos culturais e patrimoniais do territorios mediante a dinamización turística. A unión de turismo e gastronomía permitirá incrementar o número de visitantes nos territorios de actuación, favorecendo un maior fluxo de turistas, que repercutirán nun incremento de negocio para as empresas de aloxamento e restauración, así como para outras empresas do sector servizos en xeral vinculadas á actividade turística e gastronómica. Tamén favorecerá o incremento das vendas das empresas produtoras e transformadoras de produtos locais, que poderán ser demandados tanto por poboación local como polos turistas coñecedores da súa existencia a través deste proxecto. Así mesmo, detéctase a necesidade de mellorar o coñecemento entre as empresas de restauración e os seus profesionais, o comercio retallista e almacenista, distribuidores, axentes de turismo sobre o potencial de produtos locais e “quilómetro cero”, a dar resposta mediante o presente proxecto de cooperación.
OBXECTIVO XERAL	O obxectivo xeral do proxecto é alcanzar un Desenvolvemento económico sostible poñendo en valor os produtos locais e os territorios sobre a base da gastronomía, o patrimonio e a cultura. Para iso o proxecto poñerá en valor os produtos gastronómicos locais nos territorios para fomentar o seu consumo e oferta de calidade, con valor engadido e novas elaboracións, así como promoverse a fusión entre tradicións gastronómicas diversas nos territorios e unha estratexia conxunta para acceder a mercados emisores de turistas máis aló das nosas fronteiras.
OBXECTIVOS ESPECÍFICOS	OE1. Promover a dinamización económica do territorio, mellorando a rendibilidade económica das empresa vinculadas tanto á actividade turística -ademais de fomentar a creación de lazos con novos mercados emisores de turistas-, como empresas produtoras e transformadoras de produtos locais e promovendo a súa

	participación en foros e feiras que favorezan a divulgación dos produtos locais. OE2. Incrementar o nivel de coñecemento da formación da poboación local vinculada coa gastronomía, así como divulgar o consumo de produtos locais e promover a transferencia de coñecementos e tradicións gastronómicas. OE3. Fomentar a innovación gastronómica, creando novas elaboracións con produtos locais -a través das fusións con cocinas doutros países europeos- e integrando novos produtos turísticos vencellados á gastronomía. OE4. Potenciar a dinamización socioeconómica dos territorios rurais mediante a gastronomía e o turismo -incluíndo a súa integración en estratexias vinculadas a produtos turísticos dos territorios- así como mediante o fomento da creación de 43 novos produtos turísticos que unan aloxamento e gastronomía, facilitando a súa venda a través de operadores turísticos locais, nacionais e internacionais. OE5. Impulsar a formación das pequenas empresas produtoras, así como das empresas de restauración e aloxamento do territorio, mellorando a calidade da oferta gastronómica e turística. OE6. Mellorar a presentación de oferta gastronómica nos aloxamentos do noso territorios a través de formación e xornadas de networking que axuden a xerar novos produtos turísticos nas que o aloxamento se alíe coa restauración creando novos produtos turísticos no mercado. OE7. Fomentar a creación de estruturas que consoliden o traballo en rede e a continuidade das ferramentas xeradas no marco do proxecto, capitalizando o coñecemento e a experiencia acadada.
Participantes	☐ Asociación de Desenvolvemento Rural EuRural GDR 14 – Coordinador do proxecto.

	☐ Asociación de Desenvolvemento Rural Terras de Pontevedra Norte, GDR 16. ☐ Asociación de Desenvolvemento Limia – Arnoia GDR 10.
Accións do proxecto.	☐ Actividades de Comunicación. Plan de Comunicación asociado ao proxecto. ☐ Actividades de identificación e posta en valor de recursos locais. ☐ Actividades de difusión e dinamización no territorio: eventos de showcooking. ☐ Actividades de formación. Elaboración dun Plan Formativo para a dinamización turística e gastronómica nos territorios de actuación. ☐ Actividades de difusión do produto. Participación en feiras internacionais. ☐ Actividades de difusión do produto. Elaboración de material divulgativo.

I.6. Planificación temporal

Planificación temporal preliminar, por semestres, para a execución dos proxectos e accións recollidos nos apartados I.2 a I.5 (táboas 5, 6, 7, 8).

Táboa 9. Planificación temporal dos proxectos e actividades

	Semestres (*)													
Proxectos/ actividades	2023 I	2023 II	2024 I	2024 II	2025 I	2025 II	2026 I	2026 II	2027 I	2027 II	2028 I	2028 II	2029 I	2029 II
Proxectos e accións específicas con impacto significativo														
P1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P2			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P3			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P4			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P5			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P6							x	x	x	x	x	x	x	x
P7				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

P8			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P9			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P10												x	x	x
P11		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
P12				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Actuacións propias de animación														
A1			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A3			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A4			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A5			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A6			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A7				x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
A8				x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Actividades formativas														
F1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
F2			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
F3			x	x										
F4					x	x								
F5							x	x						
F6									x	x				
F7											x	x		
F8													x	x
Actividades de cooperación														
Son de Monte	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Nó Rural	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ecocomedores	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eurochef	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

**Fondo Europeo Agrícola de
Desenvolvemento Rural:**
Europa inviste no rural

📍 Rúa Portelo, 4 2º andar 32660 Allariz
☎ 988 442 535 | 604 026 618
✉ coordinadora@limia-arnoia.gal

📍 Praza das Pitas, 4 32800 Celanova
☎ 604 028 453
✉ técnico@limia-arnoia.gal

📍 Avda. Ourense, 19 32630 Xinzo de Limia
☎ 988 688 779 | 604 027 382
✉ administración@limia-arnoia.gal

www.limia-arnoia.gal